

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
— upravnštva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrto leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Pod jarmi ne gramo!

V včerajšnji seji ustavnega odbora se je jasno pokazalo, kako brezmejno je sovražstvo hrvatskih in slovenskih demokratov proti katoličanom.

Ljudje, ki proglašajo za svoje vrhovno načelo ravnopravnost vseh veroizpovedovanj, so predlagali izjemne določbe za katoliško cerkev, dočim puščajo muslimanom popolno avtonomijo glede uprave njihovega verskega fonda in se ne dotikajo tozadevnih določil pravoslavne cerkvene uprave. Pač pa hočejo podvreči upravo plemenitja katoliške cerkve v Jugoslaviji popolnoma državnim kontrolam, pod čegar beračica bila za vsako uporabo svojih sredstev v bogoslužne, dobrotelne in kulturne namene navezana na odobritev finančnega ministra.

Demokrati pa so šli še dalje. Zagovarjali državljanske svobode in napredka so prekosili celo nesrečnega pijanca na ruskem carskem prestolu, pod čegar carevanjem se je ukinila določba, da mora korespondenca med katoliškimi škofi in papežem iti skozi roke prokurorja sv. sinoda. Zvesti svojemu najvišjemu vzoru Jožefu II., so predlagali, naj se v ustavo sprejme določba, da ne sme katoliška cerkev v Jugoslaviji občeati s svojim duhovnim poglavarjem drugače, kakor preko cenzure ministra za vere, ki bi mogel biti ali gospod dr. Žerjav ali pa mohamedanec, sicer vse časti vredni gospod Sahib Kerim. Papežu bi, da obvaruje svobodo katoliške cerkve in da s tem ustreže željam demokratske stranke, ne preostajalo nič drugega, nego da prenese svoj sedež iz rimskega Vatikana na belgrajsko Terazijo, ker bi le v tem slučaju užival svobodo, ki jo ima častitljivi patrijarh srbske pravoslavne cerkve, da svobodno občeje s svojimi verniki.

Srbski radikali, ki se tresejo za vladu, so se dali zapeljati od demokratov, da so glasovali za kancelparagraf, dasi so zahtevali o nadzorstvu nad rimskim papežem in njegovo korespondenco s škofi odklonili. Glasom kancelparagrafa bo vsak demokratski filister, ki bo menil, da je duhovnik na prižnici razžalil jugoslovansko demokratsko stranko ali pa državotvornega slovenskega Sokola, smel taistega tožiti pred sodnikom radi zlorabe duhovne oblasti. Tako bodo somišljeniki demokratske in samostojne kmetijske stranke, ki smatrajo vero za zadevo srca, za vsakega človeka, in dosledno tudi duhovnika, postali najvišji duhovni sodniki v zadevah katoliškega veroizpovedovanja. Vsak policaj si bo lahko lastil pravico, odločati, kaj spada h katoliški veri in kaj ne. Saj tako že skuša delovati policija v Vojvodini, kjer se policaj vtika tudi v vprašanje, kakšne barve naj bo mašni plašč.

Mi smo zagovarjali potrebo odkrito-

srčnega sporazuma med državo in cerkvijo v prid državi in cerkvi. Če pa ima veljati tako nasilstvo nad svobodo verskega prepričanja, kakor je kancelparagraf, če ima nad Cerkvijo v Jugoslaviji zagospodovati minister vere, če bi imela postati policija najvišja inštanca v vprašanjih naše vere, nastane za naše zastopnike v ustavodajni skupščini dolžnost, da namesto sporazuma med cerkvijo in državo, proglašajo načelo: Svoboda katoliške cerkve je najvišja

zahteva! — Zato, da nam milosrčno vržejo kake drobtinice, ne bomo nikoli žrtvovali onega najdražjega, brez česar cerkev ne more živeti: s v o b o d e! Naj ne mislijo svobodomiselnici, da nam je več za kake gnotne ugodnosti kakor za svobodo udejstvovanja svojih načel. Mi zidamo na svoje notranje moči in bomo sprejeli nase vse žrte boja za svobodo verskega prepričanja katoliškega ljudstva!

Boj za nevarnost z Rusijo.

LDU Pariz, 22. februarja. (Dun. KU) V »Journalu« razpravlja Lev Tolstoj o nevarnosti, ki preti Evropi od boljševizma. Po njegovem mnenju se ne more dvomiti o tem, da pripravlja sovjetska vlada za pomlad obsežno ofenzivo. Sovjeti so prisiljeni, da se bore brez prestanka, ker bi sicer njihova moč ne trajala dolgo. Le s tem, da se rdeče armade neopirajo bojujo in ostajajo podložne skrajni disciplini, si more sovjetska vlada ohraniti pokorščino. Na

zapadni fronti je osredotočenih 70.000 mož, na Kavkazu tudi kakih 70.000, a med Petrogradom in Moskvo stoji okoli 50 divizij. Tolstoj meni, da bodo rdeče čete v prihodnjih mesecih napadle Poljsko, morda tudi Rumunijo in da bi delala sovjetska vlada v slučaju uspeha na zvezo z Nemčijo in Jugoslavijo. Zato Tolstoj zapadne vlade opozarja, naj preprečijo nevarnost, dokler je še čas.

Boj za versko svobodo ljudstva.

Belgrad, 22. februarja. Danes se je v ustavnem odboru razvila vroča razprava o razmerju med cerkvijo in državo.

Zemljoradnik Avramović je v ustavnem odboru predlagal, naj se v ustavo uvede kancelparagraf, po katerem bi cerkveni obredi bili podvrženi kontroli države. Izjavil je, da so pobuda za ta predlog bili slovenski samostojni kmetje.

Nato sta nastopila komunisti dr. S. Marković in Jovanović, ki sta zagovarjala ločitev Cerkve od države. Storila pa sta to oba na jako pomirljiv in pa stvaren način, da sta se njuna govora popolnoma razlikovala od govorov socialnih demokratov in drugih kulturobojnikov. Dr. Marinković se je v svojem govoru skliceval na dr. Kreka, Jovanović pa je povdarjal moč katoliške Cerkve, ki bi ji ločitev od države prav nič ne škodila, pač pa bi bila poražena pravoslavna cerkev, ki je popolnoma odvisna od države.

Socialdemokrat Divac je danes še prav tako divje, kot pred par dnevi Kristan, napadal Cerkev, njene obrede in pa njen nauk.

Odgovarjal je poslanec Ljudske stranke dr. Šimrak, ki je dejal, da se z verskim vprašanjem pečajo ljudje, ki o njem niti pojma nimajo. Kancelparagrafa katoličani ne bomo priznali pod nobenim pogojem. V Vojvodini si policija lasti pravico, predpisovati duhovnikom, v kakih oblačilih naj masujejo. Takih razmer katoličani ne bodo trpeli in takih postav tudi ne bodo priznali!

Nato se je izvolil poseben odbor, ki naj reši to vprašanje. Odbor je imel takoj

sejo. Razpravljal je najprvo o vprašanju, kako naj škojfe občejejo s papežem. Liberalci (dr. Žerjav in samostojni Vošnjak od Slovencev) so zahtevali, da smejo katoliški škojfe pisati papežu le po cenzuri ministra ver. Dr. Šimrak je na to zahtevo odgovoril, da že od Jožefa II. nobena država sveta nima več takih določil. Demokrati so najboj nazadnjaška stranka sveta. Tega mnenja so bili očitno tudi radikali, ki so glasovali v tem vprašanju proti demokratom, vsled česar so demokratje pogoreli.

Se jasneje so pokazali slovenski in hrvatski liberalci svoje sovražstvo do katoličanstva z naslednjim predlogom. Zahtevali so, da naj premoženje pravoslavne cerkve in muslimanske veroizpovedi bude svobodno, to je: upravlja naj ga dotična verska družba sama. Premoženje katoliške cerkve pa naj upravlja država. — Tedaj za pravoslavne in mohamedance svoboda, — za katoličane zopet jarem. Tudi tu so pravoslavni in mohamedanci pokazali več smisla za pravičnost ko katoliški odpadniki in so demokratski predlog zavrgli.

Pač pa so sprejeli zemljoradniki in radikali predlog, naj se uvede kancelparagraf. Dr. Šimrak je ostro protestiral proti temu predlogu, ki je za katoličane izzivanje. Predlog je bil sprejet, naker se je dr. Šimrak odstranil iz odbora. Danes se bo o tej stvari bil boj v ustavnem odboru samem.

* * *

Kapitalistični in rdeči svobodomiselnici so se združili za napad na katoličane. Kaj

jih briga beda in pomanjkanje ljudstva? Glavno jim je: udariti katoličane! Ta boj sprejememo in garantiramo, da bo prej konec vseh svobodomiselncev v tej državi, predno se udamo takim nasilstvom! Mi gremo v boj za gospodarsko in socialno svobodo delavnega ljudstva, gremo pa tudi v boj za svobodo vere in vesti katoliškega ljudstva!

LDU Belgrad, 22. februarja. (ZNU) Na jutrišnji seji ustavnega odbora bodo začeli pretresati člen 14, ki se tiče svobode tiska. Nato se sestanejo odposlanci strank, da se sporazumejo o členu 15, ki govori o pravu združevanja, in o členu 16, ki se nanaša na osnovni pouk.

Priseljevanje v Ameriko — omejeno.

Washington, 22. febr. (Izvirno.) Amerikanski senat je z veliko večino sprejel zakon, s katerim se omejuje svoboda naseljevanja v Združenih državah.

Trst — svobodna luka.

LDU Rim, 22. febr. (Brezžično.) Vlada je sklenila proglasiti Trst za svobodno luko.

Boji med fašisti in socialisti v Italiji.

LDU Milan, 22. febr. (Dun. KU). Listi poročajo, da se množe spopadi med socialisti in fašisti. V Bariju je bilo mnogo ranjenih. Fašisti so pretepli socialistična poslanca Asinara in Campanija. Tudi v mnogih krajih province Verona je prišlo do spopadov, pri katerih so streljali iz revolverjev. V Trstu so fašisti med aneksionsko proslavo vdrli v delavsko zbornico. Pri tem je bilo nekaj ranjenih.

Ministrske večerje.

Kakor poročajo belgrajska demokratska glasila, so uvedli demokrati »lepo novost«:

Belgrajski demokratski trgovci so začeli prirejati za demokratske ministre večerje, pri katerih ministri podajajo trgovcem poročila »o vseh tekočih vprašanjih in dogodkih«. Prva taka večerja se je vršila te dni pri »Grški kraljici«. Navzoči so bili prav vsi demokratski ministri od Pribevičeviča do Kukovca in vsi so po okusni večerji zgovorno zadostili radovednosti gostoljubnih trgovcev. Kakor naglašajo poročila, so bili s prireditvijo vsi zadovoljni in so sklenili, da se bodo taki se-

E. Bulwer:

Poslednji dan v Pompeji h.

23

OSMO POGlavJE.

Arbak vrže goljufno kocko in dobi igro.

Večer je legel nad brezpokojno mesto, ko se je Apecid napotil proti Egipčanki hiši. Izogibal se je bolj razvili in obljubljenih ulic, in ko je stopal dalje za glavo povešeno na prsa in rokami prekrižanimi pod haljo, je bilo nekaj presenetljivega v nasprotju, ki ga je tvorilo njegovo svečano obličje in suha postava z lahkomiselnimi obrazi in živahno naravo onih, ki jih je tupatam srečaval.

Naposled se ga je dotaknil na ramo človek bolj treznega in mirnega vedenja, ki je že dvakrat šel mimo njega z radovednim, a dvomečim pogledom.

»Apecid«, je rekel in je z roko naredil hitro znamenje: bilo je znamenje križa.

»No, Nazarenec«, je odgovoril svečenik in obraz mu je še bolj prebledel, »kaj pa bi rad?«

»Veš, je odgovoril neznavec, nisem hotel motiti tvojega premišljevanja; ampak ko sva zadnjikrat bila skupaj, se mi je videlo, da nisem tako nedobrodošel.«

»Nisi nedobrodošel, Olint, ampak žalosten sem in utrujen, a mi nocoj tudi ni mogoče razmotrivati s teboj reči, ki so tako zaželjene tebi.«

»Oj, obotavljaj se,« je rekel Olint goreče,

»žalosten in utrujen si, pa se hočeš obrniti od tega, kar poživlja in leči!«

»O, svetle je vzkliknil mladi svečenik in se strasno potikal na prsi, kje naj si moje oči odpro pravi Olimp, kjer v resnici bivajo tvoji bogovi? Ali naj verujem s tem človekom, da nobeden njih, ki so jih toliko stoletij častili moji očelje, nima niti imena niti življenja? Ali na frazderem iste oltarje, ki sem jih smatral kot najsvetejše, kakor nekaj bogoskruskega, brezbožnega? Ali pa naj verujem z Arbakom — kaj?«

Utrnil je in je naglo in nepotrpežljivo odšel dalje kakor človek, ki se skuša iznebiti drugega.

Ampak Nazarenec je bil eden onih pogumnih, srčnih in gorečih mož, ki je z njimi Bog v vseh dobah ustvarjal prevrate na zemlji pred vsem po ustanovitvi Njegove vere, može ki so bili rojeni, da izpreobračajo, ker so bili ustvarjeni, da vztrajajo, može, ki jim nič ne vzame poguma, ki jih nič ne vplasi. V gorečnosti vere so navdušeni in navdušujejo. Njihov razum jim najprvo podžge gorečnost, ampak gorečnost je zgolj orodje, ki ga uporabljajo; siloma prodro v človeška srca, dočim jih videti, kakor da se obračajo zgolj do njihovega razuma. Nič ni bolj nalezljivega kakor navdušenje: ono je prava alegorija bajke o Orfeju — ono premika kamenje, očaruje živali. Navdušenje je genij odkritostarosti in resnica si ne pridobi nobene zmage brez njega.

Olint torej ni pustil, da bi mu Apecid

tako izlaha ušel. Dohitel ga je in takole nagovoril:

»Ne čudim se, Apecid, da te delam nezadovoljnega, da ti pretresam duha da si izgubljen v dvomih, da plavaš semtertja po širnem morju negotovih, omračenih misli. Ne čudim se temu, samo imej nekoliko potrpljenja z menoj; čuj in moli — tema izgine, vihar se poleže, in Bog sam bo kakor nekoč po Samarijskem jezeru stopal po pomirjenih valovih, da ti odroši dušo. Goreča je naša vera v svojih zahtevah, ampak kako neskončno darežljiva s svojimi darovi! Eno uro ti dela težave, poplača pa te z neumrjočnostjo!«

»Take obljube«, je rekel Apecid mrko, »so zvijače, ki z njimi človeka vedno varajo. Oj, kako sijajne so bile obljube, ki so me vodile v Izidino svetlobo.«

»Samo vprašaj«, je odgovoril Nazarenec, »svoj razum, ali more biti dobra ona vera, ki zločesto skrini vsako pravico? Pravijo ti, da moli svoje bogove. Kaj pa so ti bogovi celo po samih vaših besedah? Kaj so njihova dejanja, kaj lastnosti njihovega božanstva? Ali vam jih ne slikajo kakor najhujše vseh zločincev? In vendar zahtevajo od tebe, da jim služiš kot najsvetejšemu božanstvu. Jupiter sam je očetomorec in prešestnik. Kaj so drugega ostala nižja božanstva kakor zgolj posnematelji njegovih grehot? Velijo ti, da ne ubijaj, pač pa moli morilce; velijo ti, da ne prešestvuj, ti pa obračša svoje molitve do prešestnika. Oj, ali je to kaj drugega, kakor zasmehovanje najsvetejšega dela človeške na-

rave, ki je vera! Sedaj pa se obrni k Bogu, v čegar svetlobo te hočem jaz peljati. Ako se ti On zdi prevzvišen, preveč nebiten za ono človeško mišljenje, ono ganljivo zvezo med Stvarnikom in stvarjo, ki se je oklepa šibko srce — premišluj Njega Njegovemu Sinu, ki je postal človek kakor mi, Njegovo včlovečenje se ne pojavlja v grehotah človeške naše narave kakor se pri vaših bajnih bogovih, ampak z izvrševanjem vseh njihovi čednosti. V Njem je združena najvznejša pravost z najnežnejšimi čustvi. Ako bi bil On samo človek, bi bil vreden da postane bog. Vi častite Sokrata — imel je svojo vero, svoje učence, svoje šole. Ampak kaj so vse dvomljive čednosti tega Atenca v primeri s svetlo, neoporekljivo, živo, neprestano, udano svetostjo Kristusovo? Sedaj ti govorim le o Njegovem človeškem značaju. V tem je prišel kot vzor za vse bodoče dobe, da nam pokaže ono podobo kreposti, ki jo je Platon tako željno želel videti vteleseno. To je bila prava žrtve, ki jo je doprinesel za človeštvo. Ta svetl sij, ki je obdajal njegovo smrtno uro, ni samo razsvetlil zemlje, ampak nam je tudi odprl pogled v nebesa! Ganjen si — presunjen si, Bog deluje v tvojem srcu. Njegov duh je s teboj. Daj, ne ustavlaj se svetemu nagibu, pojdi takoj — brez obotavljanja. Peščica nas je sedajle zbrana, da tolmači besedo, božjo. Pojdi, daj da te popeljem k njim. Žalosten si, utrujen si. Potem poslušaj božjo besedo. Pridite k meni, je rekel On, vi vsi, ki ste težko obloženi, in Jaz vam dam počitka!«

stanki redno vršili. Večerja je trajala do ene popolnoči. Da bodo pri teh večerjah, če so tudi drage, trgovci prišli na svoj račun, ni nobenega dvoma. Le žal, da bodo te večerje koncem koncev plačevali konsumenti brez razlike političnega mišljenja. In ta stran teh večerij je za ljudstvo brez dvoma dokaj bolj pereča, kakor pa kancelarograf, ki ga ljudstvu tišče v usta tisti demokrati ministri.

Nenavaden poklic.

Belgrajska »Politika« poroča, da se je v Belgradu nastanil tajnik enega jugoslovanskih multimilijonarjev, ki da ima boljso plačo, nego kak minister. To bi ne bilo nič posebnega, pravi list, ampak nekaj nenavnadnega so njegovi službeni posli: »Nič drugega dela nima, nego da se spreha, posluša, povprašuje in izsleduje, kateri izmed uradnikov so voljni, da med štirimi očmi sprejmejo kaj iz rok v roke, da potrka na vsaka vrata in da podkupljivim uradnikom daje ponudbe... In pravijo, da mu posel sijajno uspeva.« Čudno je le to, da se »Politika«, obenem ko biča korupcijo, tako poteza za režim, ki to korupcijo vzdržuje.

Zanimivosti iz uradnih imenovanj.

Splitski »Jadranc« se peča z nevzdržnimi razmerami v našem birokratizmu in navaja naslednja dva slučaja:

V Dalmaciji je po prevratu obračal nase opornost neki profesor Mato Scarmeol, ki se je lizal Italijanom in pošiljal v Rim brzojavke, v katerih je prosil, naj Italijani okupirajo Dalmacijo in jo osvobode iz rok barbarov. Tega moža niti Italijani niso marali, ter je bilo njegovo ime na zaničljiv način v pregovoru. Vse to pa mu ni škodovalo, kajti mož je dobil v Jugoslaviji dobro službo in bil imenovan v Vojvodini.

Še vse zanimivejši je drugi slučaj: Državno pravdnštvo v slavonski Slatini je bilo izdalo tiralice proti nekemu odvetniku Frydi, ki je bil obtožen radi zločina tatvine, poverjenja, krive prisege in nagovarjanja na pozig. In dočim državno pravdnštvo tega moža ni moglo nikjer najti, so pa belgrajske »Službene Novine« objavile njegovo imenovanje za predsednika sodišča v Beli Cerkv. Tako postane ta mož šef državnega pravdnika, ki ga preganja. Tako »Jadranc«. Naši sodniki bodo debelo gledali nad takimi »kolegi«!

NOV HRVATSKI BAN.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Na včerajšnji seji min. sveta se je dolgo debatiralo o imenovanju hrvatskega bana. Večina je bila mnenja, da se preloži, ker bi takojšnje imenovanje političen položaj v Hrvatski le poslabšalo, a se je končno udala demokratiški zahtevi. Imenovan je prosluli vrstnik Žerjavov dr. Tomljenović.

IRSKA VSTAJA.

LDU London, 22. febr. (Brezlično.) V spodnji zbornici je govoril glavni tajnik za Irsko o politiki angleške vlade na Irskem in dejal, da je vlada odločena, polačiti nasilstva sinfajnovcev. Pri hišnih preiskavah v irskem vrhovnem poveljništvu so našli načrt za teroristič. akcijo na Angleškem in Škotskem. Načrt predvideva razrušenje ladij, uničenje brzojav in telefonov, razdejanje rudnikov in vodovodov, upepeljenje poslopij in uničenje žetev. V spomenici se govori tudi o 30.000 funtih šterlingov, ki bi jih zbrali v Ameriki irski prijatelji in ki bi služili v nabavo potrebnih sredstev, da se ta načrt izvede. Z izvedbo tega načrta poverjene osebe se pozivljajo, naj se ne dajo oplasiti, tudi ako bo treba žrtvovati življenje.

IZID VOLITEV NA PRUSKEM.

LDU Berlin, 22. febr. (Dun. KU) Po številkah voditelja nemških državnozbornih volitev so dobile posamezne stranke, vstevši mandate za Gornjo Šlezijo, naslednje število glasov: Večinski socialisti 111 mandator (doslej 145), centrum 83 (94), demokrat 25 (65), nemški nacionalisti 73 (50), neodvisni socialisti 28 (23), nemška ljudska stranka 56 (21), komunisti 30 (0), gospodarska stranka 2 (0), Welfi in Schleswig-holsteinci 6 (4). Skupno število mandator znaša tedaj 414 (doslej 402).

Politični dogodki.

+ Macedonska sramota. Inozemski listi priobčujejo po milanskem »Secolu« Magrinijevo poročilo o nezaslišanih razmerah v Macexdoniji. Magrini piše, da uprava, posebno pa orožništvo, tako nečloveško ravna s prebivalstvom, da si le-to želi nazaj blagih časov turškega gospodstva. Po Macedoniji divja boj že od leta 1903. ter je število prebivalstva padlo na polovico. Ostanek hočejo sedaj iztrebiti novi gospodarji. Oblast zapira ljudstvu njihove dosedanje šole in celo cerkve, preganja učitelje in duhovnike in na najbrutalnejši način izvaja posrbovanje. Magrini našteva celo vrsto težkih zločinov, ki se

vrše nad macedonskim prebivalstvom in poziva Evropo, naj posveti večjo pažnjo Macedoniji, kjer je njena kontrola danes potrebnejša, nego je bila za časa turškega gospodstva. — Kaj pravijo na to demokratični kulturonosci, ki hočejo v Vojvodini in Sloveniji in drugih katoliških pokrajinah preganjati »nazadnjaštvo in temo« s kulturnim bojem? Tja doli, tja doli v Macedonijo naj obrnejo svoje oči, tam naj preganjajo ne nazadnjaštvo, ampak barbarstvo, ki nas sramoti pred celim kulturnim svetom in nam nalaga težko krivdo, katero bo treba prej ali slej plačati. Režim, ki danes gospoduje v naši državi, a ta režim je v prvi vrsti demokratiški, je največji sovražnik naše bodočnosti.

+ Boljševiki na Kitajskem. Boljševiška vlada je poslala na Kitajsko 3000 agitatorjev, ki so dovršili agitatorsko šolo v Petrogradu. Namen tega pohoda rdečih agentov je jasen.

Dnevni dogodki.

— Izvoz življenskih potrebščin v kraje, ki nam pripadajo po rapalski pogodbi. Ekonomsko finančnijski komitet je odredil na predlog finančnega ministra v seji dne 2. februarja t. l., da se v principu odobri izvoz življenskih potrebščin za prebivalstvo onih krajev, ki so bili okupirani od Italijanov in ki nam pripadajo po rapalski pogodbi, brez plačanja carine in osiguranja valute. Finačno ministrstvo je pooblašeno, da izda zadevne odloke. Izvoz se bo vršil pod kontrolo naših političnih oblasti. Carinska agentura ima poskrbeti za hitro rešitev tega odloka.

— 80 letnica kršč.-socialnega prvobornika. 18. t. m. je praznovan 80 letnico svojega rojstva odlični borce krščansko-socialnega gibanja v Avstriji: dr. Jožef Scheicher, bivši bogoslovni profesor ter državni in deželni poslanec na Dunaju. Dr. Scheicher si je pridobil posebno velike zasluge za vzgojo in probujanje avstrijske nemške duhovščine za delo med ljudstvom. Z največjo samozatajo je stal na čelu boja za liberalizem in ni štedil napak tudi v lastnih vrstah. Bil je izvrsten pisatelj ter je med drugim napisal obširno zgodovino avstrijske krščansko-socialne stranke. Kot duhovnik je bil vedno vzoren in do skrajnosti požrtvovalen. Ob 80 letnici se avstrijska krščansko-socialna stranka hvaležno spominja njegovih zaslug.

— Žrtev alkohola v Trzinu. Delavci Ivan Kveder, France Žumer in tovariši so pri zatvoritvi ob predilnici na cesti v Trzinu našli napol zmrznjenega 66 letnega usnarja Ivana Kristana. Takoj so ga prenesli v Dolenčevo gostilno, venomer je zmrznjen Kristan govoril: »Jezus, kako me zebe!« Zvečer na svojem domu št. 55 je umrl. Postal je žrtev alkohola.

— Posledice zakonske reforme v Pragi. Odkar je na Češkem uzakonjena ločitev zakona, ločitve silno naraščajo. Od meseca maja 1919 do konca leta je bilo samo v Pragi 1354 zakonskih ločitev. V zadnjem polletju je bilo več ločitev nego preje v 15 letih.

— Požar v Poženku. Posesniku Francetu Zalokarju v Poženku je zgorel skedenj, šupa in svinjaki. Škode ima Zalokar 70.000 kron, zavarovan je bil pa za 3000 K.

— Surovi sin. Ko je bil Anton Kolenc iz Lazov pri Josipu Jagru v Potoku, sta pridrevla nad njega njegov sin Anton Kolenc s svojo ženo Franciško. Sin je kričal nad očetom; oba, sin in njegova žena sta pretepala starega Kolenca, ki je rekel, da bi ga bila mlada dva ubila, če ne bi ušel.

— Povsodi zločini. Ne samo pri nas, tudi drugod se čuti pravno podivjanje. V St. Georgnu na Zg. Avstrijskem je kmetica Wolfinger svojega starega moža umorila in njegovo truplo razsekala na več delov, da bi ga lažje prikrila. Nekaj delov je pokopala v kleti, druge pa v peči, še druge v odprtini v zidu; nekaj delov je celo skuhala! Ko je zločin prišel na dan, si je kmetica po komisijskem ogledu na mestih zločina začela kuhati kosilo, ki ga je vpriču komisije z največjim tekotom povzila! — V Mistelbergu na Zg. Avstrijskem je vojak Hofstetter na grozovit način umoril ločeno delavčevno ženo Wurm, s katero je imel razmerje in ki je bila z njim v drugem stanju. Nato je oplenil njeno stanovanje, potem pa šel domov spat.

— Razmere na avstrijskih železnicah. Na kolodvoru v Matzleinsdorfu je bilo v zadnjih dneh iz vagonov pokradenega raznega blaga za deset milijonov kron. Kot tatove so zaprli šest železniških uslužbencev, med njimi mestnega mojstra Heiducka. Ta je sedaj položil pol milijona kron varščine, da so ga izpustili na svobodo. — Dobro so se mu morali obnašati posli, da kot navaden železničar razpolaga s takimi vsotami.

— Nogo si je zlomil. V ljubljansko bolnico so sinoči pripeljali posestnikovega sina Josipa Slapniška iz Hrastove pri Mariboru. Zlomil si je nogo pod kolenom. Čudno je, da vozijo bolnike iz Stajerske v Ljubljano, mesto v bližnji Maribor, kjer je tudi dobra javna bolnica.

— Prosvedno gibanje na Hrvatskem. Zagrebški listi poročajo, da se je med hrvaškimi ljudstvom živo razžarela želja po izobrazbi. Analfabetiki tečaji so povsodi izvrstno obiskani, razen tega se uče ljudje tudi doma ob lastnem ognjišču. Kmetje, ki so pismeni, uče svoje sovaščane. Tako vodi v vasi St. Gradec kmet Mato Zelenbrz v virovitiški županiji tečaj, ki ga obiskuje 21 oseb, med temi sedem starcev, ki so vsi blizu 70 let.

— Občinskega tajnika linčali. V Obrenovcu v Srbiji je dal občinski tajnik Gavrilović z občinskimi redarji odvesti v zapor čevljarja Vuletića, s katerim se je bil v kavarni sprl. Vuletić je skušal redarjem pobegniti, narkar so ti streljali nanj in ga ubili. Ta slučaj je vse občane skrajno razburil. Vuletićev pogreb se je vršil ob ogromni udeležbi prebivalstva. Po pogrebu je množica navalila na občinski urad, izvlekla tajnika Gavrilovića na plano in ga ondi do smrti pretepla. To kaže, da srbsko ljudstvo ni voljno molče prenašati nasilja javnih organov. In prav ima — dasi seveda ne odobrujemo čina samega. Sedaj je le vprašanje ali bodo centralisti sedaj tudi nad Obrenovčane poslali vojaštvo in orožnike, da jih radi »upora« strahujejo z batinami in puškinimi kopiti, kakor se to godi v podobnih slučajih nasproti hrvatskemu in macedonskemu prebivalstvu?

— Za spričevala nimajo papirja. Na dunajskih šolah otroci za prvo polletje niso dobili spričeval, ker mestna šolska uprava nima potrebnega — papirja. Učitelstvo je otroke pozvalo, naj si sami prinesejo v šolo potrebni papir, da si bodo zapisali rede, ki jih bo v vsakem razredu narekoval učitelj. To je pa že zanikarna beračija, ki pač ne dela časti socialističnim mestnim očetom na Dunaju!

Ljubljanski dogodki.

Ij Razmejitvena komisija v Ljubljani. Od obeh vlad imenovani člani razmejitvene komisije, ki ima določiti meje med Jugoslavijo in Italijo v odseku Triglav—Reka, so tekom včerajšnjega dneva prispeli v Ljubljano. Vsi člani so nastanjeni v hotelu »Union«. Člana jugoslovanske delegacije polkovnik Milan Ječmenič in polkovnik Aleksander Daskalovič sta prispela že dopoldne iz Belgrada. Predsednik delegacije, general Maister je zvečer ob 10. prispel z mariborskim vlakom. Člana italijanske delegacije, general Vacchelli in polkovnik Garibaldi sta ob 5. popoldne s popoldanskim tržaškim brzovlakom dospela iz Logatec v Ljubljano. Na kolodvoru ju je pozdravil ital. delegat de Comelli. Danes komisija še ne bo imela seje.

Ij Cene sladkorju dan za dnem padajo! Zanimiv je pojav, ki ga sedaj opazujemo po ljubljanskih prodajalnah. Za isti sladkor, ki leži mogoče od pamtliveka v izložbi, menjavajo trgovci dnevno cene. Danes 60 K, jutri 58 K, potem 56 K, potem 54 K in danes opazamo celo ponekod 52 K!

Ij Prepovedani časopisi. Policijsko ravnanstvo je izdalo seznam vseh v Jugoslaviji prepovedanih časopisov, nemških je 25, potem mnogo madžarskih in celo več ameriških slovenskih listov.

Ij Zdravstveni izkaz mestne občine ljubljanske za teden od 13. do 19. febr. t. l.: Rodilo se je 29 otrok, 13 moških in 16 ženskih, med temi 2 mrtvorojenca. Umrlo je 26 oseb, 14 moških in 12 ženskih. Od nalezljivih bolezni so bili prijavljeni 3 slučajji škrlatinke in 1 slučaj trebušnega legarja.

Ljubljanska porota.

Danes je predsedoval porotnemu senatu g. dvorni svetnik Vedernjak, volanta sta bila gg. nadsvetnika Einspieler in Rekar, zapisnikar avskultant g. Cerček, obtožbo je zastopal državni pravdnik g. dr. Ogoreutz. Prva sta se zagovarjala France Kožuh iz Zadvora in France Tome iz Zgornjega Kašlja, ker sta ukradla skupno z Martinom Gostinčarjem dve bali lovčevolne v vrednosti 25.000 K. Priznala sta kar sta storila. Dvorni nadsvetnik g. Vedernjak Kožuho: »Kolikokrat ste bili kaznovani?« — »Petkrat!« — »No torej takoj, da je prišla na vsako tatvino po ena kazen!« je pripomnil g. Vedernjak. (Velika veselost.) Potem ko sta govorila g. dr. Ogoreutz in zagovornik g. dr. Vodušek, so porotniki potrdili krivdo in sta dobila vsak po pet let težke ječe.

Nato se je pričela razprava proti Ignacu Mačku iz Most, ki je obtožen, da je Petru Gostinčarju ukradel 1300 kron in da je izvedel podstrešno tatvino pri Amaliji Klander, Tereziji Martelanc, Ani Mali, dr. Tilki Sarabonovi, Jerneju Potokarju, Francetu Ostermanu in pri Andreju Krajčlju in oškodoval navedene za 66.076 kron. Mačka je zagovarjal g. dr. Oblak.

Naša društva.

d Frančiškanska prosveta (podružnica »Slovenske Straže«) ima v četrtek, dne 24. februarja ob pol 8. uri zvečer važen sestanek na porti frančiškanskega samostana. — T. č. tajnik

d »Zveza vdov in sirot za Slovenijo« v Ljubljani pozivlja vse vdove in sirote, da se tekom tekočega tedna, gotovo pa do sobote 26. t. m. prijavijo zvezi, Mestni trg št. 11, II. nadstropje. Vdove z dežele se lahko prijavijo pismeno. — Odbor.

Katoliški obzornik.

* Kako se obnavlja božja služba na Francoskem. V mislih imamo kraje, katere je vojni vihar opustošil. Župnik Legrand, ki službuje v taki občini, piše, da je našel, ko je tja prišel, samo nekako leseno barako, ki je bila notri povsem prazna. To je bila njegova cerkev. Prva njegova skrb je bila, dobiti desko, da bi mogel brati sv. mašo. Politična uprava mu je dala nekoliko grobih lesenih klopi. K vsej sreči je spadal mesto Crony k departementu arnskem, ki je nabralo lepih prispevkov za novo cerkev. Opremili so polagoma barako. Po tleh so položili deske in postavili oltar iz lepo obdelanega lesa. Ljudje in otroci so hodili čim dalje rajši k sv. maši. Po preteku nekaj tednov je bilo že preskrbljeno za vse, kar se potrebuje za krst, pogreb in poroko. Prva božja služba je bila bolj žalostna. Niso mogli peti, ker ni bilo pevovodje. Kasneje so vendarle dobili harmonij. Prišel je čas prvega sv. obhajila. Nekateri otroci ob vojski niso hodili k sv. obhajilu. Zato je bil ta dan jako slovesen. Pobožno petje se je razlegalo po baraki in verna množica je bila ginjena do solz. Kar pa so vsi živo pogrešali, so bili stari zvonovi, ki so jih Nemci odpeljali in izvestno pretopili v vojne namene. Ta baraka je edina hiša božja v precej veliki okolici, zakaj sosednje župnije so še brez cerkva. Jasno je, da ima župnik v Crony dela čez glavo, ker ima v svoji oskrbi nič manj ko šest župnij.

* Več ko tisoč konvertitov (izpreobrnjenec) je birmal na en dan v Bostonu v Ameriki pomožni škof Anderson. Toliko konvertitov ni bilo v Ameriki še nikoli na en dan pri birmi. Bili so različne starosti in razne narodnosti, a več mož kakor žen in več fantov kakor deklet.

Socialni vestnik.

o Organizacija kmetijskega delavstva na Zg. Avstrijskem. Listi kršč.-soc. delavstva v Avstriji prinašajo pregled o organizaciji kmetijskega delavstva na Zg. Avstrijskem in njenem delu. Organizacije kmetijskega delavstva se je pred dvema leti lotila krščansko-socialna del. organizacija in ustanovila »Krščansko zvezo kmetijskih delavcev«. Zveza šteje danes 364 krajevnih skupin z 32. člani. V vodstvu krajevnih skupin imata glas po en duhovnik in en kmetijski gospodar, ki ga delavstvo samo izvoli. Socialna demokracija med delavstvom ni nikjer našla tal izvzemši okolico Linza. Krščanska zveza kmet. del. je takoj začela delo za izboljšanje gmojnega položaja delavstva in v trdem boju sklenila do 350 kolektivnih pogodb, v katerih je dosegla znatno zvišanje plač. Organizacija skrbi za dobrobit svojih članov s skupnim nakupom življenskih potrebščin, z ustanovitvijo močne podporne blagajne, s pravnim varstvom in svetom. Po njenem prizadevanju je sklenil lani zgornjeavstrijski deželni zbor moderen službeni in poselski red za kmetijske delavce, ki obsega obvezno bolniško zavarovanje. Razen tega skrbi K. Z. K. D. za izobrazbo in razvedrilo svojih članov.

Gospodarstvo.

— Izprememba izvozne carinske tarife. Po brzogovnem obvestilu glavne carinarnice v Ljubljani o. br. 9802 je Ekonomsko-finančnijski komitet ministrov dne 19. februarja t. l. odobril novo izvozno tarifo, po kateri so od izvozne carine oproščeni predmeti iz sledečih števil dosedanje izvozne tarife (Uradni list z dne 20. avgusta 1920, št. 96). Št. 33 točka druga in četrta in sicer samo za salamo, razne klobasice, švargle (nadevano meso) in mortadelo. Iz št. 51 lesno oglje v kosih, prahu ali briketirano, iz točke 52 a in b vse druge vrste moke razen pšenične in zdroba, iz št. 75 cement dalmatinskega izvora, medtem ko se za drugi cement plača 10 dinarjev za 100 kg, dalje predmeti točke 84 mila in pralna sredstva, iz točke 86 surov glicerol, iz št. 106 vsi ostali produkti suhe destilacije razen metilovega alkohola, formaldehida, kreozola, kalcijevega acetona in olja za impregniranje, iz točke 109 sortirane krpe iz jute in barvane bombažne krpe, iz št. 113 izdelki iz človeških las, iz št. 127 rdeča in bela lepenka. Podrobni tekst izvozne tarife, ki je znatno znižana, izide v najbližji številki »Službenih Novin«. Tarifa je stopila 19. februarja 1921 v veljavo.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.